

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2012

HISTORIA

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2012

Część I**Zadanie 1. (0–2)****A. (0–1)**

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji Tworzenie informacji	Analiza źródła ikonograficznego – określenie miejsca występowania zjawiska i uzasadnienie odpowiedzi (II 1 i III 3 P)

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

2. (w) Atenach

- Sowa, widoczna na rewersie monety, była symbolem Ateny, bóstwa opiekuńczego Aten.
- Monety bite w starożytnych Atenach były nazywane *sówkami* – od wizerunku sowy, która była atrybutem bogini Ateny opiekującej się tą polis.
- Atrybutami Ateny, bogini, która – wg mitologii greckiej – sprawowała opiekę nad Atenami, były sowa i drzewo oliwne; na monecie przedstawiono sowę i gałązkę drzewa oliwnego.

1 p. – za wskazanie miasta (polis) i poprawne uzasadnienie

B. (0–1)

Korzystanie z informacji	Odczytanie informacji ze źródła ikonograficznego (II 7)
--------------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Porwanie Europy przez Zeusa
- Zeus, który przybrał postać byka, porywa Europę

1 p. – za wyjaśnienie sceny mitologicznej przedstawionej na rewersie monety euro

Zadanie 2. (0–1)

Wiadomości i rozumienie	Znajomość terminów historycznych (I 1, 2)
-------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Zdanie 2. jest fałszywe.

1 p. – za wskazanie zdania fałszywego

Uwaga: Jeśli zdający 3 lub 2 razy wpisał do tabeli odpowiedź *fałsz*, to nie otrzymał punktu.

Zadanie 3. (0–1)

Tworzenie informacji	Analiza źródła ikonograficznego – uzasadnienie sformułowanej tezy (III 3 P)
----------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Cesarza koronuje sam Jezus Chrystus.
- Aniołowie podają cesarzowi symbole władzy – miecz i włócznię św. Maurycego.
- Ręce cesarza, w których dzierży on symbole władzy, podtrzymują święci.

1 p. – za podanie poprawnej argumentacji

Zadanie 4. (0–1)

Tworzenie informacji	Sformułowanie i uzasadnienie oceny (III 2, III 3 P)
----------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Była to pieśń rycerzy Henryka V. W tekście pieśni jest mowa o tym, że rycerze chcieli zagarnąć ziemię Bolesława Krzywoustego.
- Pieśń śpiewali rycerze Henryka V. Pieśń zawiera informację, że rycerze ponieśli klęskę w czasie wyprawy na ziemię Bolesława Krzywoustego.

1 p. – za dokonanie prawidłowego rozstrzygnięcia i uzasadnienie swojego stanowiska

Zadanie 5. (0–2)

Tworzenie informacji	Krytyczna analiza tablicy genealogicznej i ocena prawdziwości sformułowanych zdań (III 2 P)
----------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Zdania 3 i 4 są fałszywe.

2 p. – za wskazanie dwóch zdań fałszywych

1 p. – za wskazanie jednego zdania fałszywego

Uwaga: Jeśli zdający 4 razy wpisał do tabeli odpowiedź *fałsz*, to nie otrzymał punktu. Jeśli zdający 3 razy wpisał do tabeli odpowiedź *fałsz*, w tym dwie odpowiedzi będą właściwe, to otrzymał 1 punkt. Jeśli zdający 3 razy wpisał do tabeli odpowiedź *fałsz*, w tym jedną właściwą, to nie otrzymał punktu.

Zadanie 6. (0–1)

Tworzenie informacji	Porównanie zjawisk historycznych zilustrowanych na szesnastowiecznych rycinach i określenie celu propagandowego przedstawień (III 1 R)
----------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Na obu rycinach przedstawiono skarykaturowane postaci duchowieństwa: katolickiego i luterńskiego. Celem autorów było zdyskredytowanie przeciwnika.
- Obie ryciny są personalnym, prześmiewczym atakiem na dostojników Kościołów – katolickiego i luterńskiego. Na pierwszej rycinie przypisano im cechy zwierzęce, a na drugiej kontakt z szatanem.

1 p. – za informację, że sposób przedstawienia przeciwnika na obu rysunkach jest podobny i określenie celu propagandowego rycin

Zadanie 7. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji z wiersza – rozpoznanie postaci (II 5 P)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Zygmunt II August

1 p. – za rozpoznanie władcy Polski

Zadanie 8. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji z tekstu źródłowego (II 5 P)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:
merkantylizm

1 p. – za podanie nazwy doktryny ekonomicznej

Zadanie 9. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji przedstawionych na mapie (II 5 P)
--------------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Działania zbrojne wojsk polskich w czasie powstania kościuszkowskiego w 1794 r.
- Walki w czasie insurekcji kościuszkowskiej w 1794 r.
- Powstanie kościuszkowskie 1794 r.

1 p. – za podanie poprawnego tytułu mapy z uwzględnieniem tematu i czasu

Zadanie 10. (0–2)**A. (0–1)**

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji zawartych w tekście źródłowym i nocie biograficznej (II 1 R)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:
4. Komunę Paryską

1 p. – za rozpoznanie wydarzenia – wskazanie poprawnej odpowiedzi

B. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyjaśnienie związków pomiędzy faktami i zjawiskami historycznymi (II 2 R)
--------------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Zdaniem autora tekstu zwycięstwo Komuny Paryskiej mogło przyczynić się do zmiany porządku politycznego w Europie, co dawałoby Polsce szansę na odzyskanie niepodległości.
- Zwycięstwo Komuny Paryskiej mogłoby być przykładem dla ruchów rewolucyjnych w innych państwach europejskich, a to, wg autora, osłabiłoby reżimy polityczne państw zaborczych.

1 p. – za wyjaśnienie konsekwencji politycznych Komuny Paryskiej dla sprawy polskiej

Zadanie 11. (0–2)**A. (0–1)**

Korzystanie z informacji	Analiza zmian zachodzących w gospodarce na podstawie danych statystycznych (II 4 P)
--------------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- W latach 1806–1831 liczby obu kategorii pracowników rosły (choć liczba tkaczy ręcznych nie wykazuje tendencji wzrostowej od 1821 r.), a w latach 1836–1861 liczba robotników fabrycznych rosła, a liczba tkaczy ręcznych maleje.
- W latach 1806–1831 liczba robotników fabrycznych była mniejsza od liczby tkaczy ręcznych, a w latach 1836–1861 liczba tkaczy ręcznych była mniejsza od liczby robotników fabrycznych.

1 p. – za porównanie zmian z uwzględnieniem ich dynamiki w obu wskazanych okresach

B. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji zawartych w tabeli z danymi statystycznymi (II 5 P)
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:
rewolucja przemysłowa

1 p. – za podanie nazwy procesu historycznego

Zadanie 12. (0–2)

A. (0–1)

Tworzenie informacji	Krytyczna analiza i ocena dokonanej przez autora rysunku interpretacji wydarzeń (III 2 R)
----------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Ośmieszenie naiwności politycznej Polaków, którzy wierzyli, że zostaną zrealizowane postanowienia zawarte w Karcie Atlantyckiej.
- Ukazanie roli Stalina w koalicji antyhitlerowskiej i jego wpływu na sprawę polską.
- Zdemaskowanie obłudnej polityki Stalina wobec Polski w czasie II wojny światowej.

1 p. – za prawidłowe wyjaśnienie celu propagandowego rysunku

B. (0–1)

Korzystanie z informacji	Określenie czasu powstania dokumentu (II 1 P)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:
2. ataku Japończyków na Pearl Harbor

1 p. – za wskazanie poprawnej odpowiedzi

Zadanie 13. (0–1)

Tworzenie informacji	Porównanie dwóch interpretacji wydarzenia i wyjaśnienie przyczyn różnic w jego prezentacji (III 1, III 2 R)
----------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Przyczyną różnic w prezentacji planu Marshalla było to, że plakat i rysunek miały służyć różnym celom. Plakat propagował pozytywny, przychylny stosunek do pomocy amerykańskiej dla Niemiec. Natomiast rysunek prezentował plan Marshalla jako podstęp Stanów Zjednoczonych w celu uzależnienia od siebie państw Europy i w ten sposób tłumaczył odrzucenie planu przez Polskę.
- Przyczyną różnic było to, że plakat był adresowany do Niemców, a rysunek do Polaków. Niemcy mieli postrzegać plan Marshalla jako prawdziwą pomoc gospodarczą, a Polacy jako narzędzie – chomąto, udające koło ratunkowe, które uzależniało Polskę od USA.
- Plakat powstał w Niemczech, które były pod wpływami państw zachodnich, a rysunek został opublikowany w Polsce będącej pod wpływem ZSRR.

1 p. – za wyjaśnienie przyczyn różnic w prezentacji planu Marshalla

Zadanie 14. (0–1)

Tworzenie informacji	Wyjaśnienie problemu w kontekście okresu historycznego (III 2 R)
----------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Zastrzeżenia cenzury mogło budzić wskazanie podobieństwa sposobu sprawowania władzy w PRL do rządów jakobinów we Francji.
- Zastrzeżenia cenzora mogło budzić dostrzeżenie analogii pomiędzy terrorem jakobińskim a działaniami władz komunistycznych w Polsce.
- Stylistyka wypowiedzi autora tekstu – używanie określeń *błędy i wypaczenia, walka o utrzymanie [władzy] raz zdobytej* – wskazuje na krytyczny stosunek do władz komunistycznych, co mogło budzić zastrzeżenia cenzury.

1 p. – za wyjaśnienie problemu

Zadanie 15. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uporządkowanie chronologiczne wydarzeń (II 1 P)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Powstanie państwa Izrael – 2

Masakra na Placu Niebiańskiego Spokoju w Pekinie – 5

Rok Afryki – wyzwolenie wielu kolonii na tym kontynencie – 3

Zrzucenie bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki – 1

Wycofanie wojsk amerykańskich z Wietnamu – 4

1 p. – za uporządkowanie wszystkich wydarzeń w ciągu chronologicznym

Część II

Zadanie 16. (0–1)

Tworzenie informacji	Krytyczna analiza i ocena różnych interpretacji historii (III 2 R)
----------------------	---

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

Zgodnie z tezą postawioną przez Georga Hegla, Kazimierza Wielkiego można nazwać wielkim człowiekiem w historii.

Przykładowe argumenty:

- Wprowadził Polskę w nowy okres – monarchii stanowej.
- Dokończył dzieła zjednoczenia państwa.
- Dbał o rozwój gospodarki.
- Dokonał unifikacji prawa.
- Dokonał przełomowej zmiany w kierunkach polityki zagranicznej Polski.

1 p. – za prawidłową ocenę i uzasadnienie zawierające dwa argumenty, w których zdający wykazał, że panowanie Kazimierza Wielkiego miało charakter przełomowy dla Polski

Zadanie 17. (0–1)

Tworzenie informacji	Wyjaśnienie różnych interpretacji historii i ich przyczyn (III 2 R)
----------------------	--

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Przyczyną dwóch różnych ocen polityki Kazimierza Wielkiego były aktualne potrzeby propagandowe władz. W latach 50. XX w., po zmianie granic, król nie był postacią pozytywnie ocenianą, gdyż dokonał ekspansji na Wschód i nie odzyskał Pomorza Gdańskiego oraz zrzekł się Śląska. W dekadzie Gierka, gdy kładziono nacisk na unowocześnienie i modernizację gospodarczą państwa, Kazimierz Wielki był oceniany pozytywnie.

1 p. – za podanie i wyjaśnienie przyczyn dwóch różnych ocen króla

Zadanie 18. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyszukanie i interpretacja informacji z tekstu (II 1 R)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

Uniwersał połaniecki

1 p. – za podanie nazwy dokumentu

Zadanie 19. (0–1)

Tworzenie informacji	Odczytanie i wyjaśnienie różnych interpretacji historii (III 2 R)
----------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:

- Autorzy różnie oceniają stosunek Kościuszki do sprawy chłopskiej. Ludwik Waryński uważał, że Kościuszko nie dbał o interesy chłopów, a jedynie wykorzystał ich do walki. Natomiast Próchnik uznał, że Tadeusz Kościuszko był rzecznikiem poprawy sytuacji chłopów.
- Ludwik Waryński uważał, że poglądy Tadeusza Kościuszki na sprawę chłopską były zachowawcze, a Adam Próchnik uznał, że były radykalne.

1 p. – za zajęcie stanowiska i uzasadnienie

Zadanie 20. (0–1)

Korzystanie z informacji	Wyszukanie informacji w tekście (II 1 R)
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:

Na zmianę wizerunku publicznego Napoleona I wpłynęły dwa wydarzenia:

- wprowadzenie konsulatu (przewrót 18 brumaire’a, obalenie Dyrektoriatu)
- wprowadzenie cesarstwa (koronacja cesarska).

1 p. – za podanie dwóch wydarzeń

Zadanie 21. (0–1)

Korzystanie z informacji	Analiza tekstu i źródła ikonograficznego – odczytanie i uogólnienie informacji (II 1 R)
--------------------------	---

Poprawna odpowiedź:

W źródłach E i F odwoływano się do tradycji:

- karolińskiej (monarchii Karola Wielkiego)
- rzymskiej (antycznej).

1 p. – za odpowiedź z dwoma elementami wynikającymi z analizy obu źródeł

Zadanie 22. (0–2)

Tworzenie informacji	Interpretacja źródła ikonograficznego (III 1 R)
----------------------	---

Przykład poprawnej odpowiedzi:

Napoleon Bonaparte został przedstawiony jako oswoobodziciel oraz jako zwycięzca odbywający tryumf.

Zerwany łańcuch w dłoniach Napoleona oznacza wyzwolenie Polski. Autor miedziorytu ukazał Napoleona na rydwanie. Zwycięzcę witają tłumy podczas uroczystego wjazdu do miasta.

2 p. – za dobrą interpretację dwóch właściwych elementów miedziorytu

1 p. – za dobrą interpretację jednego właściwego elementu miedziorytu

Zadanie 23. (0–1)

Korzystanie z informacji	Uogólnienie informacji z tekstu (II 5 P)
--------------------------	--

Poprawna odpowiedź:
Cesarz Franciszek Józef I
Dynastia Habsburgów

1 p. – za rozpoznanie postaci i podanie nazwy dynastii

Zadanie 24. (0–1)

Tworzenie informacji	Dostrzeżenie i wyjaśnienie przyczyn różnych interpretacji historii (III 2 R)
----------------------	--

Przykłady poprawnych odpowiedzi:
Na różnorodność ocen cesarza miały wpływ:

- czynnik narodowościowy
- czynnik ideologiczny (poglądy polityczne autorów)
- czas, w którym powstały biografie.

1 p. – za podanie dwóch czynników

Część III

Zadanie 25. (0–20)

Wiadomości i rozumienie Korzystanie z informacji Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu na podany temat (I–III)
---	---

Ocenianie zadania rozszerzonej odpowiedzi z historii polega na przyporządkowaniu wypracowania do jednego z czterech poziomów. Wypracowanie, które nie spełnia wymogów poziomu I, jest oceniane na 0 punktów.

Zdający otrzymuje za zadanie rozszerzonej odpowiedzi maksymalnie 20 punktów, jeżeli napisał wyczerpującą, logiczną i spójną pracę, poprawną pod względem merytorycznym i językowym.

Istotne znaczenie ma poprawność informacji podanych przez zdającego w wypracowaniu. Zamieszczenie informacji niezwiązanych z tematem wpływa na obniżenie punktacji. Jeżeli w pracy zostały zawarte informacje świadczące o zupełnym braku zrozumienia omawianego tematu to wypracowanie oceniane jest na 0 punktów.

Temat I

Żądny władzy wódz czy dalekowzroczny polityk? Przedstaw i oceń rolę, jaką odegrał Aleksander Wielki w dziejach starożytnego świata.

Poziom IV (16–20 p.)

Zdający:

- przedstawił wszechstronnie zagadnienie w syntetycznej formie, dokonał trafnej i celowej selekcji faktów, posłużył się ze zrozumieniem terminologią historyczną oraz ocenił dokonania Aleksandra Wielkiego
- przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym; dostrzegł złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty: polityczne, militarne, gospodarcze, społeczne, kulturowe oraz powiązania pomiędzy nimi
- świadomie odniósł się do historiografii i oceny historyków (np. Peter Green, Adam Ziółkowski)
- sformułował wnioski oraz podsumował rozważania.

Poziom III (11–15 p.)

Zdający:

- przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonał trafnej i celowej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, posługując się ze zrozumieniem terminologią historyczną
- przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym; dostrzegł złożoność zjawisk historycznych, podejmując próbę ukazania różnych ich aspektów, np. politycznych, militarnych, gospodarczych, społecznych, kulturowych, oraz związków między nimi
- zaproponował cezury wewnętrzne w opisywanym zagadnieniu, np. bitwa pod Cheroneą, przekroczenie cieśniny Hellespont, opanowanie Persji
- sformułował wnioski i podjął próbę oceny.

Poziom II (6–10 p.)

Zdający:

- przedstawił w ujęciu statycznym faktografię, która jest potrzebna do udzielenia odpowiedzi na pytanie postawione w temacie wypracowania
- podał niektóre przyczyny i skutki omawianego zagadnienia, np. powstanie kultury hellenistycznej, rozpad imperium
- prawidłowo użył i zastosował terminologię historyczną, np. Związek Koryncki, falanga, satrapie, diadochowie, dynastia Ptolemeuszów
- podjął próbę sformułowania wniosków.

Poziom I (1–5 p.)

Zdający:

- podjął rozważanie nad problemem, podając tylko kilka faktów dotyczących podbojów Aleksandra Wielkiego, często nieuporządkowanych, zwykle bez wskazywania związków między nimi, np. wojna z Persją, wyprawa do Indii, budowa Aleksandrii
- poprawnie umieścił rozważania w czasie i przestrzeni.

Temat II

Dwie drogi do niepodległości. Przedstaw i oceń zasługi Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego dla odzyskania wolności przez Polskę.

Poziom IV (16–20 p.)

Zdający:

- przedstawił wszechstronnie zasługi Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w walce o niepodległość Polski oraz ocenił dokonania obu polityków
- posługując się terminologią historyczną, wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych i ukazał różne ich aspekty: polityczne, militarne, ideologiczne, oraz powiązania między nimi
- świadomie odniósł się do historiografii, zwrócił uwagę na różne stanowiska prezentowane przez historyków (np. Tomasz Nałęcz, Roman Wapiński, Andrzej Garlicki)
- sformułował wnioski i podsumował rozważania.

Poziom III (11–15 p.)

Zdający:

- przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonał trafnej i celowej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii, posłużył się ze zrozumieniem terminologią historyczną
- przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym; dostrzegł złożoność zjawisk historycznych, podjął próbę ukazania różnych ich aspektów, np. politycznych, militarnych, ideologicznych
- zaproponował cezury wewnętrzne w opisywanym zagadnieniu, np. stosunek ententy do sprawy polskiej przed i po wybuchu rewolucji bolszewickiej
- sformułował wnioski i podjął próbę oceny.

Poziom II (6–10 p.)

Zdający:

- przedstawił w ujęciu statycznym faktografię, która jest potrzebna do opracowania zagadnienia
- podał niektóre przyczyny i skutki przedstawianego zagadnienia, np. konsekwencje wybuchu rewolucji w Rosji dla sprawy polskiej, wpływ aktu 5 listopada na kryzys przysięgowy
- prawidłowo użył i zastosował terminologię historyczną, np. Liga Polska, Liga Narodowa, Polska Partia Socjalistyczna, orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, endecja, Polska Organizacja Wojskowa
- podjął próbę sformułowania wniosków.

Poziom I (1–5 p.)

Zdający:

- podjął rozważanie nad problemem, podając tylko kilka faktów związanych z tematem, często nieuporządkowanych, zwykle bez wskazywania związków między nimi, np. powstanie Legionów Polskich, utworzenie Komitetu Narodowego Polskiego, wybuch rewolucji w Rosji, klęska państw centralnych
- poprawnie umieścił rozważania w czasie i w przestrzeni.